

ПІДБІР ТА ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК СПІВРОБІТНИКІВ НАУКОВОГО ЦЕНТРУ ЯК ПСИХОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА ОСОБИСТІСНОГО СТАНОВЛЕННЯ

УДК 159.922.6

Дончак А.М.

Представлено процес становлення наукового професіонала в умовах наукового центру. Систематизовано підхід до процесу становлення та розвитку особистості в спеціально створених зовнішніх умовах в цілісному військово-професійному процесі створеної організації. Узагальнено напрями розвитку, особистісного становлення наукового професіонала.

Ключові слова: особистість, особистісне становлення, мотивація, захисник країни, моральні якості, саморозвиток, професіоналізм.

ПОДБОР И ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ СОТРУДНИКОВ НАУЧНОГО ЦЕНТРА КАК ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА ЛИЧНОСТНОГО СТАНОВЛЕНИЯ

Дончак А.М.

Представлен процесс становления научного профессионала в условиях научного центра. Систематизирован подход к процессу становления и развития личности в специально созданных внешних условиях в целостном военно-профессиональном процессе созданной организации. Обобщены направления развития, личностного становления научного профессионала.

Ключевые слова: личность, личностное становление, мотивация, защитник страны, моральные качества, саморазвитие, профессионализм.

THE SELECTION AND PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF EMPLOYEES OF RESEARCH CENTRE AS A PSYCHOLOGICAL PERSONAL PROBLEM OF DEVELOPMENT

Donchak A.

The process of becoming professionals in terms of scientific research center is presented. Systematized approach of formation and development of personality in special environmental conditions in a holistic process of military-professional in established organization is shown. Overview direction of development, personal development of scientific professional is examined too.

Keywords: identity, personal development, motivation, back country, moral character, self-development and professionalism.

Постановка проблеми. На сучасному етапі трансформації та розвитку Збройних сил України значно підвищуються вимоги до особового складу армії, зростає необхідність надання до військ якісно нової військово-наукової продукції, що вимагає звертання до проблеми становлення співробітників наукових центрів.

Вивчення спонукальних причин становлення співробітника наукового центру має велике наукове, методологічне, теоретичне, практичне та прикладне значення, оскільки дозволяє з'ясувати ті необхідні обставини, внутрішні та зовнішні фактори, які сприяють ефективності життєдіяльності особистості військовослужбовця як наукового співробітника.

Аналіз останніх досліджень. В останні роки дослідники все частіше привертають увагу до феномену становлення (В. В. Клименко, Д. О. Леонтьєв, С. Д. Максименко, Л. А. Снігур, А. В. Толстоухов), проте не остаточно з'ясованим залишається питання про його вікові закономірності та особливості прояву в конкретних професійних групах.

За даними літератури, періоду старшої юності притаманний особливо активний розвиток світогляду, смисложиттєвих цінностей та свідомості (А. В. Массанов, Л. А. Снігур, Т. М. Титаренко, М. І. Томчук). Саме в цьому віці особистість стикається з проблемами самоствердження як майбутнього професіонала, самоздійснення у просторі подальшого життєвого шляху, що вказує на його значення для процесів становлення.

На необхідність дослідження особистості наукових співробітників вказують ряд авторів (Е. А. Афонін, М. Й. Варій, С. М. Гречко, М. С. Корольчук, Г. В. Ложкін, О. А. Матеюк, М. О. Морозов, Т. І. Олійник, В. Б. Осіпов, Є. М. Потапчук та ін.), оскільки розвиток професійної самосвідомості науковця, який активно відбувається під час адаптації до нового місця роботи, тісно пов'язаний з особистісними трансформаціями та новоутвореннями.

Аналіз психологічних чинників становлення, таких як ціннісні орієнтації (О. Ф. Хмільяр, С. О. Склярів), військове покликання (Г. І. Фінін), кар'єрні орієнтації (А. П. Поплавська) вказує на значущість мотиваційно-особистісних детермінант і необхідність психологічного супроводження роботи наукових співробітників. При цьому подальшого вивчення потребує питання про зовнішні та внутрішні чинники становлення співробітника Наукового центру, що актуально у прикладному військово-професійному аспекті [1, с. 1-5].

Теоретико-методологічною основою дослідження виступають наукові погляди на особистісне в особистості (К. О. Абульханова-Славська, Б. Г. Ананьєв, Л. І. Анциферова, Л. С. Виготський, О. О. Бодальов, В. В. Клименко, Г. С. Костюк, О. М. Леонтьєв, Д. О. Леонтьєв, С. Д. Максименко, В. П. Москалець, Л. Е. Орбан, В. І. Осюдло, С. Л. Рубінштейн, Т. М. Титаренко, А. В. Толстоухов), структура особистості і її складові (К. К. Платонов, О. П. Саннікова); положення про емоційну регуляцію (О. Я. Чебикін); розроблені підходи до проблеми життєвого шляху особистості (М. О. Зайцев, О. П. Кононко, Л. В. Сохань, Т. М. Титаренко); детермінації розвитку психіки (Л. С. Виготський, Д. Б. Ельконін, Г. С. Костюк, О. М. Леонтьєв, С. Д. Максименко, С. Л. Рубінштейн); засади гуманістичної психології (А. Маслоу, К. Роджерс, К. Юнг); система уявлень про розвиток духовності та громадянськості (М. Й. Боришевський, Л. А. Снігур); уявлення про особистість військовослужбовця (М. С. Корольчук, Г. В. Ложкін, О. А. Матеюк, Є. М. Потапчук, В. В. Стасюк, М. І. Томчук, В. В. Ягупов); психологічні основи впровадження у практику особистісно та духовно орієнтованих технологій (І. Д. Бех, М. Й. Боришевський, В. В. Рибалка).

Мета статті полягає у визначенні психологічних механізмів особистісного становлення наукового співробітника у його професійній діяльності.

Виклад основного матеріалу. Традиційно особистість розглядається у динаміці свого розвитку. Історично, при формуванні та розвитку Збройних сил, увага зверталася саме на особистісні якості особового складу. Виходячи з цього, професійний розвиток становлення співробітника наукового центру має бути особистісно орієнтованим. Протягом останніх десятиріч посилюється інтерес психологічної науки й педагогічної практики до проблеми становлення фахівців з вищою освітою протягом життя. Це пояснюється умовами інформаційно-психологічного протистояння у державі, гуманізацію й демократизацію військової науки і пріоритетними напрямками її розвитку в сучасних умовах.

Розглянемо зміст провідних понять та підходи вітчизняних і зарубіжних фахівців щодо визначення теоретико-методологічних основ становлення. Важливе значення для теоретичного вивчення становлення має теорія ставлення (В. М. Мясищев, О. Ф. Лазурський, Ю. О. Приходько), що є найбільш змістовною для характеристики становлення (К. О. Абульханова-Славська, В. В. Антоненко, І. Д. Бех, О. О. Бодальов, Б. Г. Додонов, О. Ф. Лазурський, Д. О. Леонтьєв, Б. Ф. Ломов, В. С. Мерлін, В. М. Мясищев, Ю. О. Приходько, С. Л. Рубінштейн, Д. Б. Старовойтенко). Категорія ставлення є найбільш змістовною для характеристики особистості (К. О. Абульханова-Славська, В. В. Антоненко, І. Д. Бех, О. О. Бодальов, О. Ф. Лазурський, Б. Ф. Ломов, В. С. Мерлін, В. М. Мясищев, Ю. О. Приходько, С. Л. Рубінштейн, Д. Б. Старовойтенко). С. Л. Рубінштейн писав, що майже кожна людська дія є не лише технологічною операцією щодо речей, але й вчинок щодо іншої людини, що виражає ставлення до неї. Через ставлення до речей, до людських предметів здійснюються взаємодії між людьми. С. Л. Рубінштейн відзначав, що серце людини все зіткано з її людських ставлень до інших людей, отож цінність людини — це якість її ставлень до інших людей. Як відзначав О. М. Леонтьєв, смисл виступає у свідомості людини як те, що безпосередньо несе в собі її власні життєві ставлення. В процесі підготовки та діяльності співробітника Наукового центру як захисника країни, особливого значення набуває ставлення до країни і формування такого ставлення. С. Л. Рубінштейн в роботі “Буття і свідомість” (1957 р.) відмічав, що для людини як особистості таке фундаментальне значення має свідомість не лише як знання, але й як ставлення, психологічні особистісні ставлення людини є внутрішнім потенціалом її діяльності. Їхня течія, активність, функціональна характеристика відбивається в ставленні особистості до задачі, процесу і умов діяльності [2].

В ряді вітчизняних робіт проблема становлення розглядається в зв'язку зі спрямованістю особистості. У працях фундаторів вітчизняної науки Л. Божович, Г. Костюка, О. Леонтьєва, Б. Ломова, А. Маркової, М. Матюхіної, С. Рубінштейна та інших описані механізми виникнення мотивації та шляхи її стимулювання. Значну увагу вивченню природи мотивів приділяли, зокрема, В. Асєєв, В. Ковальов, С. Занюк, Є. Ільїн, А. Маркова, Г. Щукіна. Їх зв'язок з психічними процесами, емоціями та почуттями, індивідуальними особливостями суб'єктів досліджувався К. Абульхановою-Славською, М. Алексєєвою, І. Джидар'ян, Б. Додоновим, Н. Кузьміною В. Мерліним, Н. Рейнвальд та іншими. Великий внесок у вивчення питань структури та функцій мотивів, формування мотиваційної сфери, її ролі у процесі становлення внесли зарубіжні дослідники Дж. Аткинсон, Д. Мак-Келланд, К. Левін, А. Маслоу, Ж. Ньюттен, К. Роджерс, Х. Хеккаузен та інші. Незважаючи на різницю поглядів різних дослідників з цієї про-

блеми, більшість з них вважають, що мотивація є складною системою, до якої включені певні ієрархічні структури і різні види мотивів, що і спричиняє особистісне становлення.

Я-концепція співробітника Наукового центру як захисника країни виступає основою руху особистості в процесі розвитку, інтегрованою моделлю розгортання нею свого буття. При цьому громадянськість особистості характеризує розвиток світогляду, синтезує ціннісні ставлення особистості, сприяє розвитку смислотворчих цінностей буття (Л.А.Снігур) [3].

Важливими чинниками становлення співробітника наукового центру виступає єдність задоволеності процесом роботи, комплекс моральних якостей, сфокусованих у поняттях чести та особистісної гідності (В. В. Рибалка), гармонізовані взаємодією з педагогами та наставниками. Особистісне становлення і ця взаємодія є тісно зв'язаними.

Становлення особистості співробітника в соціально позитивному ключі являє собою безперервний поступальний процес якісної самозміни, в межах якої під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів формуються суб'єктна позиція співробітника в діяльності та спілкуванні, потреба в саморозвитку, самовдосконаленні з урахуванням реалізації життєвих орієнтацій як пошуку свого місця в житті, гармонізації способу життя (О.А.Бурдуковська) [4].

Процес професійно-особистісного становлення у новоствореному військово-науковому дослідному центрі детермінується низкою зовнішніх по відношенню до особистості факторів: повсякденною діяльністю, науковою діяльністю, інформаційним оточенням, спілкуванням, дозволям, побутом і укладом життя співробітників, предметно-просторовим оточенням та ін. Зовнішнім чинником становлення співробітника Наукового центру як суб'єкта життя є професійна діяльність з елементами навчання, опосередкована спілкуванням з експертами-наставниками та іншими співробітниками. Соціокультурне середовище створеної організації виступає як найбільш загальний рівень соціально-культурної детермінації становлення особистості, будучи інтегративним, узагальнюючим весь спектр інших впливів чинником.

Одним з чинників становлення співробітника Наукового центру є управлінська культура, що проявляє себе в професійній діяльності у процесі спілкування. Вона сама по собі є цілісним феноменом. Співробітник виступає в якості суб'єкта, який управляє собою як об'єктом. Цієї ж думки притримуються А. С. Троць, О. М. Овчар, Т. В. Матієнко та ін. [5].

Розвиток становлення співробітників Наукового центру вирішується в рамках більш загальної задачі, пов'язаної з розвитком у них військово-професійних якостей. Серед особистісних і професійно важливих якостей і рис відмічають розвиненість особистості як фахівця екстремального виду діяльності (наявність об'єктивної Я-концепції як військовослужбовця та військового професіонала, внутрішньої мотивації військово-професійної діяльності, стійкість, організованість, працездатність, відповідальність, військово-професійну та особистісну зрілість, практичне мислення кожного конкретного військового фахівця тощо Г.В. Ложкін та ін.).

Для співробітника Наукового центру є важливою організованість і наполегливість в досягненні мети, дисциплінованість, енергійність, чіткість в роботі. Комунікативні якості обумовлюють міжособистісне згуртування: доступність,

товариськість, простоту, ввічливість, уважність, рішучість, цілеспрямованість, самостійність, почуття обов'язку і відповідальності. Ці якості проявляють себе і розвиваються у професійній діяльності з елементами наукового пошуку.

В літературі показано, що на характер становлення впливають особливості віку: психологічна готовність до особистісного самовизначення (А.Д.Андрєєва, Н.І.Гуткіна, І.В.Дубровіна, Б.С.Круглов, Н.Н.Толєтих, Т.І.Юферова); розвиток готовності до громадянської самореалізації (Л.А.Снігур), властивості розвитку самосвідомості (Р.Бернс, М.Й.Боришевський, І.С.Кон) в умовах життя з визначальною для військових спрямованістю на захист країни (М.С.Корольчук, Г.В.Ложкін, В.С.Маслов, О.А.Матеюк, М.І.Нещадим, Є.М.Потапчук, В.В.Стасюк, В.В.Ягупов та інші).

Ключовим у дослідженні вищезначеної проблеми є розуміння активності як сутнісної форми та умови реалізації особистості (Г.С.Костюк), що набуває свого психологічного значення в контексті понять «суб'єкт», «особистість», «діяльність», «свідомість» в особистісному аспекті цієї проблеми, «становлення особистості» і виявляється у творчих змінах суб'єктом оточуючого середовища (Л.І.Анциферова, С.Л.Рубінштейн).

Зв'язок між поведінкою, діяльністю й особистістю був найбільш чітко підкреслений О.М.Леонтьєвим, С.Л.Рубінштейном, Г.С.Костюком та ін., які особливо підкреслювали власну активну діяльність як один з основних чинників формування особистості. З їх праць ми робимо висновок, що особистість формується в діяльності та народжується з діяльності, оскільки особистість виступає, з одного боку, як умова діяльності, а з іншого, частково, — як її продукт.

Отже, на основі провідного методологічного принципу психологічної науки — єдності особистості та діяльності професіонал розуміється як система двох важливих складових: професіоналізм особистості і професіоналізм діяльності [6].

«Професіоналізм діяльності» — якісна характеристика суб'єкта праці, яка відображає високу професійну кваліфікацію і компетентність, різноманітність професійних навичок і вмінь, у тому числі й таких, які ґрунтуються на творчому вирішенні, володінні сучасними алгоритмами і способами вирішення професійних задач, що дозволяє здійснювати діяльність з високою і стабільною продуктивністю.

«Професіоналізм особистості» — якісна характеристика суб'єкта праці, яка відображає високий рівень професійно важливих і особистісно-ділових якостей, акмеологічних інваріантів професіоналізму, високий рівень креативності, адекватний рівень домагань, мотиваційну сферу і ціннісні орієнтації, спрямовані на прогресивний розвиток фахівця (Д.Н.Завалішина).

Особистість як суб'єкт соціальних відносин та самосвідомості, розглядають як представника певної спільноти, колективу, що усвідомлює своє ставлення до оточуючого світу і займається певною діяльністю» (С.Д.Максименко). В роботі «Гене́за здійснення особистості» він доповнив це розуміння, наголосивши на тому, що особистість є формою існування психіки людини, яка являє собою цілісність, здатну до саморозвитку, самовизначення, свідомої предметної діяльності і має свій унікальний та неповторний внутрішній світ.

М.Й.Боришевський визначає особистість як суб'єкт процесу саморегуляції у контексті становлення її духовності. На роль особистісної складової у професійній діяльності також указує Г.О.Балл, який зазначає, що, передусім, важливим є становлення ціннісно-мотиваційного стрижня особистості як детермінанти її профес-

ійної спрямованості при розрізненні фахівців, які володіють методами, засобами, техніками своєї справи, і професіоналів, які володіють, крім цього, цінностями, ідеалами і, взагалі, професійною культурою (Г. О. Балл, О. П. Саннікова та ін.).

Сутність особистості не співпадає ні з темпераментом, ні з характером. Основна площина руху – морально-ціннісна, особистість у вузькому розумінні (ядро особистості) – позиція людини у світі, що задана системою загальних смислових утворень (Б. С. Братусь). У багатьох моделях структури особистості (О. Г. Асмолов, 1990; Б. С. Братусь, 1988; Д. О. Леонтьєв, 1993) виділяють смислову сферу особистості як специфічну її тканину.

У наших дослідженнях представлено методику сприяння особистісного становлення майбутнього офіцера, яку можливо використовувати в призмі становлення молодих науковців [7].

Спрямованість особистості має не тільки морально-світоглядну характеристику, але й характеризується функціонуванням емоцій в якості цінності, до яких прагне людина в процесі свого професійного становлення. Б. І. Додонов визначає поняття загальної емоційної спрямованості особистості, що охоплює весь цінний для особистості комплекс переживань при цьому, у типі емоційної спрямованості виділяють тільки одне найбільш цінне для особистості емоційне переживання, «говорячи про конкретну емоційну спрямованість, необхідно враховувати ті види діяльності, через які людина опосередковано реалізує свою емоційну спрямованість (і в якій мірі вона в цьому успішна)» [8].

У психологічній літературі відмічається значимість професійної підготовки для формування особистості і звертається увага на взаємообумовленість професійної підготовки і становлення майбутнього фахівця (О. П. Саннікова). О. П. Саннікова надає континуально-ієрархічну структуру особистості (макроструктуру), в якій звертає на себе увагу змістово-особистісний рівень (підсистема) як така, що містить систему власне особистісних властивостей: спрямованість, інтереси, потребно-мотиваційну сферу, що, на нашу думку, і свідчать про «особистісне в особистості». Структура О. П. Саннікової дозволяє розподілити вищеозначений загальнопсихологічний план та професійно-психологічний план. Дійсно, опанування професією чи професіями на певному етапі містить своє самопроєктування [9]. Так, А. К. Маркова в якості критерія виокремлення етапів становлення професіонала вибрала рівні професіоналізму особистості. Вона виділяє 5 рівнів: 1) допрофесіоналізм, на якому відбувається первинне ознайомлення з професією; 2) професіоналізм, який складається з трьох етапів: адаптації до професії; самоактуалізації в професії; вільне володіння професією у формі майстерності; 3) суперпрофесіоналізм, який також складається з трьох етапів – вільне володіння професією у формі творчості; опанування низкою суміжних професій; творче самопроєктування себе як особистості; 4) непрофесіоналізм виконання праці по професійно деформованих нормах на тлі деформації особистості; 5) після професіоналізм – завершення професійної діяльності [10, с. 56].

У процесі становлення важливим є усвідомлення себе в дії, процесі, а не завершеним продуктом. Одним із перших поняття “становлення” особистості використав К. Г. Юнг, який вважав його рівнозначним прирощенню свідомості, спроможності до осмисленого буття та здійснення життєвої волі.

Згідно з Б. Г. Ананьєвим, у дорослому віці становлення обумовлюється статусно-рольовими соціальними характеристиками життя людини. Становлення

розглядається як динамічний стан, де кожне завершення — новий початок. Аналіз соціально-психологічного змісту і показників процесу становлення співробітників передбачає обґрунтування загального значення особистісного розвитку для успішності професійної діяльності. Згідно з вітчизняною гуманістичною психологією, мета становлення — мати гідну життєву мету; що спрямовує діяльність на особистісне зростання у зв'язку з благополуччям своєї країни (К. Д. Ушинський відмічав, що єдиною метою його життя було намагання зробити можливо більше для своєї країни). Поняття “становлення” означає виникнення, утворення чого-небудь у процесі розвитку (В. В. Антоненко). Розвиток особистості характеризує власне процес виникнення новоутворень (не завжди прогресивних або соціально бажаних), становлення ж припускає прогресивний вектор розвитку під впливом спеціально створених зовнішніх умов (діяльності, соціальної ситуації тощо).

Стратегії становлення привертають увагу сучасної психологічної науки (А. В. Массанов, В. О. Моляко, В. В. Рибалка та ін.). На кожному з рівнів структури особистості (О. П. Саннікова) слухному розв'язанню суперечностей сприяє: а) на соціально-імперативному рівні — навчання, набуття професійних знань, б) на змістовно-особистісному — формування професійно-важливих якостей і мотивацій (що особливо важливо для предмету наших досліджень, — зауваження наше), в) на формально-динамічному — формування індивідуального стилю діяльності. Цей процес регулюється як свідомо, так і несвідомо, як цілеспрямовано, так і стихійно, в цілосному військово-професійному процесі створеної організації.

Конструктивним у підході до вирішення цієї проблеми є особистісно-діяльнісний підхід. У роботах Б. Г. Ананьєва, Є. В. Бондаревської, Л. С. Виготського, Н. Л. Коломінського, О. М. Леонтьєва, С. Л. Рубінштейна, І. С. Якиманської та ін. обґрунтовуються позиції особистісно-діяльнісного підходу стосовно дослідження психологічних закономірностей становлення та розвитку особистості, яка є метою освітньої діяльності, а також створення відповідних умов для становлення в процесі професійної підготовки.

В процесі аналізу чинників становлення доцільно звернутися до теорії П. Я. Гальперіна — його концепції поетапного формування розумових дій. Це вчення про складні, багатопланові зміни, пов'язані з утворенням у людини нових дій, образів та понять. Теорія поетапного формування розумових дій застосовується для теоретичного обґрунтування навчання як частини педагогічного процесу. Але ми вважаємо доцільним її застосування для професійного удосконалення. У концепції поетапного формування розумових дій виділяється шість етапів, на яких відбуваються ці зміни. На першому, найбільш важливому стосовно предмета нашого дослідження, етапові, формується мотиваційна основа дії (будуються відношення суб'єкта до цілей і задач дії, змісту матеріалу, наміченого для засвоєння). Якщо навчання може бути як репродуктивним, так і проблемним, то у вихованні іде постійна перевірка взірців поведінки, що пропонує соціум, моральності, чесності — що закладено в природі людини. Навичка правильної поведінки у процесі виховання захисника країни засвоюється також поетапно — так, як це відбувається і в процесі навчання.

Сприяння особистісному становленню співробітника Наукового центру відбувається на основі зворотного зв'язку. Зворотний зв'язок — це визнання впливу результатів процесу на його протікання. Уявлення про регулювання процесів

зворотнім зв'язком вперше надано Р. Декартом, розвинута роботами І. М. Сеченова та І. П. Павлова, а в 30-40 роках – М. О. Бернштейном і П. К. Анохіним. Оптимальним є якісний і своєчасний «зворотний зв'язок» із експертом при виконанні професійних завдань і самокритична самооцінювальна поведінка співробітників) на основі зворотного зв'язку – системи, у якій чітко розрізняється те, що має викорінюватись, і те, що має підтримуватись. Кожним наступним щаблем встановлюється новий зв'язок, що забезпечує “зона найближчого розвитку” (Л. С. Виготський).

Особистісне становлення в умовах Наукового центру характеризується задоволеністю–незадоволеністю вибором професії, свідомістю цього вибору на основі реальності і власних переконань; наявністю потреби у самовдосконаленні. Особливості становлення об'єктивуються прагненням до ідентифікації себе як екзистенційної даності, до самовизначення; тенденцією до саморефлексії у міжособистісному спілкуванні, прагненням до визначення своєї ролі у професійній кар'єрі.

Висновки: підбір та професійний розвиток співробітників Наукового центру має здійснюватись на підставі моніторингу ділових професійних якостей співробітників. Узагальнюючи напрями розвитку, особистісного становлення наукового професіонала необхідно звернути особливу увагу на значущість особистісної спрямованості, яка відзеркалює спрямованість і потенціал військового Наукового центру відповідного відомства.

Список використаних джерел:

1. Дончак А. М. Психологічні чинники особистісного становлення майбутнього офіцера: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. псих. наук : спец. 19.00.07 - Педагогічна та вікова психологія / А. М. Дончак. — Одеса. 2012. — 20 с.
2. Рубинштейн С. Л. Проблемы общей психологии / С. Л. Рубинштейн. — М. : Педагогика, 1973. — 378 с.
3. Снігур Л. А. Психологія становлення громадянськості особистості / Л. А. Снігур. — Одеса : СВД Черкасов, 2004. — 332 с.
4. Бурдуковская Е. А. Личностное становление студента в социокультурной среде вуза: монография / [Елена Анатольевна Бурдуковская, А. А. Шумейко, Н. К. Щепкина]. — Благовещенск : АГУ, 2006. — 176 с.
5. Психологія управління: навчальний посібник / Авт. колектив А. С. Троц, М. М. Самуйлік, Л. А. Снігур, О. М. Овчар та ін.; за заг. ред. А. С. Троца. — Одеса : ОІСВ, 2005. — 190 с.
6. Завалишина Д. Н. Практическое мышление : Специфика и проблемы развития : [монография] / Д. Н. Завалишина. — М. : Изд-во «Институт психологии РАН», 2005. — 376 с.
7. Методика сприяння особистісному становленню майбутнього офіцера / А. М. Дончак, Л. А. Снігур. Методичні рекомендації, — Одеса : Військова академія, 2012. — 47 с.
8. Додонов Б. И. В мире эмоций / Б. И. Додонов. — К. : Политиздат, 1987. — 139 с.
9. Санникова О. П. Феноменология личности / О. П. Санникова. — Одесса : СМІЛ, 2003. — 256 с.
10. Маркова А. К. Психология профессионализма : [текст] / А. К. Маркова. — М. : Педагогика, 1996. — 256 с.

THE SELECTION AND PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF EMPLOYEES OF RESEARCH CENTRE AS A PSYCHOLOGICAL PERSONAL PROBLEM OF DEVELOPMENT

Abstract. *On the present stage of transformation and development of the Armed forces of Ukraine significantly increased requirements for personalism of the army, increasing the necessity to provide forces to a qualitatively new military-scientific production that requires treatment to the problem of formation of the staff of the research centers. Studying of the motivations behind the formation of the scientific employee of the center have a great scientific, methodological, theoretical, practical and applied value, as it allows you to figure out those necessary circumstances, internal and external factors that contribute to the effectiveness of the life of the individual soldier as a researcher.*

The goal of the article lies in identification of psychological mechanisms of personal development researcher in his professional activity.

Here the personal formation of scientific professionals in conditionals of research center is presented. A systematic approach to the process of formation and development of personality in a specially created external conditions in a holistic professional military process established organization.

Despite of the difference of views of various researchers on this issue, most of them believe that motivation is a complex system, which includes certain hierarchical structures and different types of motives that leads to personal formation.

I- concept of worker of the center as a defender of the country is the basic concept of movement of a person in the development process, integrated deployment model for its genesis. The civilization of the person describes the development of philosophy, synthesizing the value of personality, contributes to the development of life values of life.

Important factors in the formation of the scientific employee of the center is the unity of satisfaction with the process, a set of moral qualities, focused in the concepts of honor and personal dignity, harmonized interaction with teachers and mentors. Personal formation and this interaction is closely related.

The personality of the employee in a socially positive way is a continuous ongoing process of qualitative transformation, in which under the influence of internal and external factors formed the subjective position of the employee in the activities and communication, the need for self-development, self-improvement with the implementation of life orientation as finding its place in life, harmonization lifestyle.

Personal development in the context of the scientific center is characterized by the satisfaction (dissatisfaction) of their choice of profession, awareness of this choice on the basis of reality and their own beliefs, the need for self-improvement. Selection and professional development of staff in the research centre should be carried out on the basis of monitoring of business and professional qualities of our employees. Summarizing the areas of development, personal development academic professional should pay particular attention to the importance of a personal orientation, which reflects the orientation and capacity of the military scientific centre of the relevant agency.